

**UCHWAŁA NR IX/68/2024
RADY GMINY KRZYŻANOWICE**

z dnia 19 grudnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zmianami) i w związku z art. 4¹ ust.1, 2 i 2a oraz art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz.2151 ze zmianami) art. 10 ust. 1 i ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz.1939 ze zmianami).

**Rada Gminy Krzyżanowice
Uchwała co następuje**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 - 2028, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Krzyżanowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2024r.

Przewodniczący Rady Gminy

Roman Kaczor

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2025-2028

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Krzyżanowice na lata 2025-2028 zwany dalej 'Programem' stanowi zapis działań, które będą realizowane jako działania własne Gminy Krzyżanowice w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych i innych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Głównym założeniem Programu jest kontynuacja szeregu działań, zainicjowanych w latach ubiegłych zgodnych z kierunkami zawartymi w aktach prawnych, w tym w ustawie z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.), w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.), w ustawie z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1249), w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U z 2022 poz 447) oraz w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 poz 1956 ze zm.), oraz dalszy ich rozwój, jak i systematyczne podejmowanie nowych działań, które prowadzić będą do zmniejszania negatywnych zjawisk i skutków spowodowanych nadużywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków oraz do przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

Wymienione akty prawne tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec uzależnień, a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Program jest integralną częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzyżanowice na lata 2023-2030 przyjęta uchwałą nr LVII/45/2023 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 27 czerwca 2023 r. i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Program opiera się także na rekomendacjach do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Ogólna charakterystyka Gminy i diagnoza sytuacji

Gmina Krzyżanowice leży na południu Kotliny Raciborskiej. Jej obszar graniczy od południowego zachodu z Republiką Czeską, od zachodu sąsiaduje z gminą Krzanowice, od północy z miastem Racibórz, a od wschodu jej granice stanowi rzeka Odra oddzielająca gminy Lubomia i Gorzyce. Gmina Krzyżanowice zajmuje powierzchnię 69 km² i zamieszkuje ją około 10,609 tys. mieszkańców. Obszar gminy podzielony jest na 10 sołectw, tj.: Bieńkowice, Bolesław, Tworków, Nowa Wioska, Owsiszczce, Krzyżanowice, Roszków, Rudyszwałd, Zabełków i Chałupki. Na odcinku 26 kilometrów gmina graniczy z Czechami.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2024r. pomocą z tytułu problemów alkoholowych objętych zostało pięć rodzin, jednak lokalne władze mają świadomość, że ukryty problem alkoholizmu istnieje w szerszym zakresie. W dalszym ciągu temat alkoholizmu i jego skutków jest w społeczeństwie tematem tabu wynikającym z małej świadomości istniejącego zagrożenia.

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki odwykowe, jednakże w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych od 1997 roku rozpoczął działalność w Ośrodku Zdrowia w Krzyżanowicach Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym, a od 2005 roku również w Ośrodku Zdrowia w Chałupkach. W 2021 r. Punkt Konsultacyjny z Ośrodka Zdrowia w Krzyżanowicach został przeniesiony do Ośrodka Zdrowia w Tworkowie. Punkty służą pomocą w rozwiązywaniu problemów alkoholowych osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Do zadań Komisji należy udzielanie pomocy osobom uzależnionym - kierowanie na leczenie odwykowe, udzielanie pomocy osobom współuzależnionym (członkom rodzin, bliskim pozostającym w bezpośrednich relacjach z osobą uzależnioną), udzielanie pomocy ofiarom przemocy, udzielanie informacji

o chorobie alkoholowej oraz możliwościach leczenia osób uzależnionych i członków rodzin a także wstępne motywowanie do terapii odwykowej osób uzależnionych oraz informowanie o ruchach samopomocowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzyżanowicach współpracuje z Wojewódzkim Ośrodkiem Lecznictwa Odwykowego i Zakładem Opiekuńczo – Leczniczym w Gorzycach, Oddziałem Leczenia Zespołów Abstynenckich Szpitala w Branicach oraz Poradnią Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od alkoholu w Wodzisławiu Śląskim. W celu uchronienia środowisk naszych szkół od zagrożeń alkoholizmem, narkomanią i przemocą zostały utworzone stanowiska pedagoga szkolnego. Stanowiska te funkcjonują w Szkołach Podstawowych w Tworkowie, Krzyżanowicach, Chałupkach, Bieńkowicach i Zabelkowie. Pedagodzy obsługują również w razie potrzeby szkoły w Owsiszczech.

Do zadań pedagoga szkolnego oprócz współpracy z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Raciborzu, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Stacją CARITAS i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy zajmowanie się dziećmi sprawiającymi trudności wychowawcze i mającymi kłopoty w nauce a także pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych alkoholizmem oraz z rodzin patologicznych.

Program będzie realizowany przy współpracy różnych podmiotów, począwszy od gminnego ośrodka pomocy społecznej, poprzez placówki oświatowe, służbę zdrowia, instytucje strzegące porządku publicznego i przestrzegania prawa, organizacje pozarządowe oraz instytucje kościelne, które poprzez swoje doświadczenie stanowią nieodłączną część systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Rozdział 1.

Postanowienia ogólne

§ 1. Cele programu

1 stycznia 2022 roku weszły w życie znowelizowane przepisy dotyczące działań z obszaru profilaktyki uzależnień, zwłaszcza uzależnienia od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych. Nowelizacja ta zakłada powstanie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, które powstało z połączenia Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii. Coraz bardziej widoczne zmiany w społeczeństwie wskazują na fakt, iż do dotychczasowych problemów uzależnień od alkoholu i środków psychoaktywnych, dochodzą uzależnienia od zachowań (behawioralne). Są one o tyle niebezpieczne, że wciąż wiele osób nie zdaje sobie sprawy zarówno z ich szkodliwości, jak i zasięgu wśród lokalnej społeczności.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii określa cele i zadania wynikające z uwarunkowań społecznych Gminy. Połączenie w tym programie zadań z zakresu profilaktyki alkoholowej, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym pozwala na optymalne wykorzystanie potencjału społecznego i zasobów materialnych gminy.

Głównym celem Programu jest Ograniczenie występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz związanych z nimi szkód zdrowotnych i społecznych na terenie Gminy Krzyżanowice.

Podstawowe cele programu to:

1. Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń wynikających z alkoholizmu, narkomanii i zagrożeń behawioralnych, w tym szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej, prawnej a także ochrony przed przemocą.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów współczesnych zagrożeń.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, jak również dla pozostałych mieszkańców.

Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, problematyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych

i środków zastępczych oraz uzależnień behawioralnych określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

§ 2. Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Krzyżanowice oraz podmiotów i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Realizatorem programu będzie Urząd Gminy w Krzyżanowicach. W/w cele służą wypracowaniu i utrwaleniu modelu „trzeźwego i zdrowego stylu życia” u osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych, zagrożonych tymi chorobami a mieszkających na terenie Gminy Krzyżanowice. Działania realizowane w ramach Programu będą koordynowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzyżanowicach, która będzie współpracować w tym zakresie z poniższymi podmiotami:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej Krzyżanowice z/s w Tworkowie,
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
3. Placówki oświatowe z terenu Gminy Krzyżanowice,
4. Komisariat Policji Krzyżanowice,
5. Straż Gminna,
6. Organizacje pozarządowe oraz inne osoby i podmioty, które działają w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

§ 3. Zadania

1. Edukacja w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, narkomanii i uzależnień behawioralnych wśród dzieci, młodzieży szkolnej, rodziców, pracowników oświaty, policji i innych grup zawodowych mających wpływ na propagowanie życia w trzeźwości (pogadanki, szkolenia, prelekcje itp.) poprzez pomoc i dofinansowanie.

2. Współpraca z Policją w Krzyżanowicach oraz innymi instytucjami i osobami fizycznymi w zakresie prewencji wobec osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu:

- 1) naruszają spokój i porządek publiczny,
- 2) doprowadzają do rozpadu pożycia małżeńskiego,
- 3) demoralizują nieletnich,
- 4) stosują przemoc w rodzinie.

3. Współpraca z innymi instytucjami, stowarzyszeniami i Kościołem w zakresie wychowania dla życia w trzeźwości.

4. Współpraca z mediami w zakresie działań profilaktycznych podejmowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, informowanie o ich przebiegu i efektach.

5. Organizowanie spotkań w celu wymiany doświadczeń osób zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, profilaktyką z zakresu narkomanii i uzależnień behawioralnych.

6. Współpraca z instytucjami i osobami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (niebieska linia oraz Niebieska Karta) i pomocy dla rodziców, których dzieci się upijają (pomarańczowa linia).

§ 4. Sposoby realizacji

1. Realizacja niniejszego Programu w tym zakresie nastąpi w drodze:

- 1) konkursu ofert programowych przygotowywanych dla GKRPA przez placówki oświatowe, służby zdrowia, świetlice wiejskie, kluby sportowe oraz inne instytucje, organizacje i stowarzyszenia promujące trzeźwy i zdrowy styl życia,
- 2) dotacji i zleceń.

2. Placówki, które otrzymały środki finansowe w ramach konkursu ofert do 31 stycznia następnego roku kalendarzowego sporządzają do GKRPA sprawozdanie z merytorycznego i finansowego ich wykorzystania.

3. Realizacja niniejszego Programu następuje zgodnie z przyjętym preliminarzem wydatków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4. Zadania programowe winny być realizowane przede wszystkim w oparciu o wykorzystanie aktualnie działających na terenie gminy placówek oświatowych, kulturalno – wychowawczych, sportowych, służby zdrowia i innych promujących zdrowy i trzeźwy styl życia.

5. Prowadzenie ciągłej współpracy Gminy Krzyżanowice w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Województwa Śląskiego w Katowicach, Wojewódzkim Ośrodkiem Lecznictwa Odwykowego i Zakładem Opiekuńczo - Leczniczym w Gorzycach, Specjalistycznym Szpitalem w Branicach.

6. Prowadzenie działalności Punktów Konsultacyjnych dla Osób z Problemem Alkoholowym oraz tworzenie nowych punktów.

Rozdział 2. Działania

§ 5. Działania na rzecz ograniczania dostępności alkoholu na terenie Gminy Krzyżanowice

1. Na terenie Gminy Krzyżanowice określa się maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży, dostosowując ją do potrzeb ograniczenia dostępności alkoholu w drodze odrębnej uchwały.

2. Wprowadzenie uchwałą Rady Gminy zakazu sprzedaży i spożywania napojów alkoholowych w punktach zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 50 metrów od szkół, przedszkoli, placówek oświatowo-wychowawczych, placówek opiekuńczych, kościołów i cmentarzy.

3. Przestrzeganie zasad obrotu napojami alkoholowymi, w tym zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu i poza miejscem sprzedaży, prowadzenie kontroli w punktach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych co do zgodności lokalizacji punktu sprzedaży alkoholu z uchwałami Rady Gminy Krzyżanowice za wyjątkiem zezwoleń jednorazowych.

4. Organ przed wydaniem zezwolenia zwraca się do GKRPA o zaopiniowanie lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży.

Rozdział 3.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i leczenia odwykowego

§ 6. Profilaktyka

1. Wspieranie (w tym również finansowe) programów, szkoleń oraz ogólnopolskich kampanii profilaktycznych realizowanych dla dzieci, młodzieży, rodziców oraz pozostałych mieszkańców, zajęć zagospodarowujących czas wolny uczniów, wspieranie organizacji zajęć pozalekcyjnych, sportowych, wypoczynku letniego i zimowego organizowanych przez:

- 1) placówki oświatowe i kulturalne,
- 2) kulturalne,
- 3) sportowe,
- 4) i inne z terenu Gminy w oparciu o konkurs ofert programowych z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.

2. Wspieranie działań gabinetów pedagogów szkolnych, świetlic wiejskich, a w szczególności dofinansowanie:

- 1) zajęć i programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- 2) działań z dziećmi i młodzieżą zagrożoną alkoholizmem, narkomanią i uzależnieniami behawioralnymi,
- 3) doposażenia w sprzęt, pomoce i materiały do pracy w zakresie profilaktyki uzależnienia alkoholowego oraz innych współczesnych zagrożeń,
- 4) szkoleń podnoszących kwalifikacje osób zajmujących się problematyką uzależnień i profilaktyki alkoholowej, narkomanii i uzależnień behawioralnych.

3. Działania zmierzające do tworzenia koalicji trzeźwościowej w Gminie Krzyżanowice.

4. Współpraca z masmediami w zakresie działań profilaktycznych i informacyjnych w sferze rozwiązywania problemów alkoholowych.

5. Współpraca z poradniami leczenia odwykowego, ośrodkami stacjonarnymi leczenia odwykowego oraz innymi jednostkami służby zdrowia, wspomagającymi proces zdrowienia osób, pod kątem pomocy i organizacji pracy w celu zwiększenia dostępności do leczenia mieszkańców gminy oraz do profesjonalnej opieki medycznej i psychoterapeutycznej, w tym finansowanie remontów i prac modernizacyjnych ośrodków zdrowia z terenu gminy oraz zakup sprzętu i wyposażenia.

6. Działania zmierzające do rozwijania działalności świetlic socjoterapeutycznych, klubów abstynenckich i punktów konsultacyjnych na terenie gminy poprzez:

- 1) finansowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- 2) doposażenie w pomoce i sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć profilaktycznych i socjoterapeutycznych,
- 3) organizowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą,
- 4) finansowanie zatrudnienia osoby prowadzącej świetlice socjoterapeutyczne i innej działalności prowadzonej z młodzieżą w tych świetlicach.

7. Wspieranie działalności instytucji, organizacji, stowarzyszeń, klubów sportowych i innych działających na terenie gminy w zakresie promowania zdrowego i trzeźwego stylu życia poprzez:

- 1) finansowanie zajęć profilaktycznych, sportowo- rekreacyjnych, sportowych z elementami profilaktyki wśród dzieci i młodzieży, festynów, wycieczek i innych imprez zagospodarowujących czas wolny mieszkańców oraz zakup nagród dla uczestników imprez promujących „trzeźwy i zdrowy styl życia”,
- 2) finansowanie szkolenia osób realizujących zajęcia profilaktyki uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych,
- 3) doposażenie w pomoce, materiały, sprzęt sportowy i inny sprzęt umożliwiający zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców, w tym wyposażenie placów zabaw.

8. Działania zmierzające do utworzenia na terenie gminy Grupy Wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu odwykowym oraz osób mających problem z nadużywaniem alkoholu poprzez:

- 1) finansowanie kosztów związanych z działalnością i funkcjonowaniem grupy,
- 2) finansowaniem zatrudnienia osoby prowadzącej spotkania i mityngi.

§ 7. Kierowanie na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i leczenie uzależnień

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje działania zmierzające do zobowiązania na leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu, które nie chcą poddać się leczeniu dobrowolnemu.

2. Działania, o których mowa w punkcie 1 podejmowane są, gdy do GKRPA wpłynie pisemna informacja o naruszeniu art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

3. Komisja na podstawie:

- 1) pisemnego zgłoszenia rodziny osoby nadużywającej alkoholu,
- 2) sąsiadów,
- 3) zakładu pracy,
- 4) wniosku Policji, Prokuratury i kuratora,
- 5) wniosku Ośrodka Pomocy Społecznej,
- 6) Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, wzywa do stawienia się wskazanej osoby w celu przeprowadzenia rozmowy interwencyjno – motywacyjnej.

4. Rozmowę interwencyjno- motywacyjną przeprowadza się indywidualnie lub w zespole odpowiednio przygotowanym do podejmowania takich działań, działającym w ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

5. W razie odmowy poddania się badaniom w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz leczeniu odwykowemu Komisja przygotowuje wniosek i wraz z kompletem dokumentacji składa go do Rejonowego Sądu Rodzinnego w celu:

- 1) wydania zarządzenia przeprowadzenia badań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- 2) orzeczenia zobowiązania do leczenia odwykowego,
- 3) ustanowienia dla uczestnika postępowania na czas trwania obowiązku leczenia odwykowego nadzoru kuratora.

Rozdział 4.

Zasady finansowania oraz kontrola realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

§ 8. Finansowanie realizacji niniejszego Programu dokonywane będzie w ramach środków własnych Gminy Krzyżanowice z rocznych opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez prowadzące tę sprzedaż podmioty gospodarcze.

1. Ustala się wynagrodzenie

- dla Przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości

12% minimalnego wynagrodzenia za udział w jednym posiedzeniu

- dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 10%

minimalnego wynagrodzenia za udział w jednym posiedzeniu.

2. Ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za pełnienie dyżurów w Punktach Konsultacyjnych dla Osób z Problemem Alkoholowym w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia za jednorazowy udział.

3. Wynagrodzenie za pracę w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzyżanowicach nie będzie przysługiwało, gdy członek Komisji nie uczestniczył w jej pracach.

§ 9. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest odpowiedzialna za realizację, koordynację i kontrolę wykonania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

§ 10. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizuje działalność z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałaniu uzależnieniom behawioralnym w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

§ 11. Wójt Gminy raz w roku składa sprawozdanie Radzie Gminy z realizacji postanowień ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii w sposób ustalony przez Radę.

§ 12. Zadania będą realizowane zgodnie z przyjętymi założeniami, ale przy uwzględnieniu obiektywnych czynników, zwłaszcza możliwości finansowych. Działania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom są procesem złożonym, w którym efekty często nie są dostrzegalne bezpośrednio i w krótkiej perspektywie czasowej. Osiągnięcie celów, zależy przede wszystkim od współpracy zaangażowanych podmiotów oraz rodzin dotkniętych i zagrożonych tym problemem, a także jak najbardziej efektywnym wykorzystaniem posiadanych zasobów.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gmin. Ponadto na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy także przeciwdziałanie narkomanii. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja tych zadań jest prowadzona w postaci uchwalanego przez radę gminy programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

WOJEWODA ŚLĄSKI

NPII.4131.1.37.2025

Katowice, dnia 22 stycznia 2025 r.

Rada Gminy Krzyżanowice

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.)

stwierdzam nieważność

uchwały Nr IX/68/2024 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2028, w całości, jako sprzecznej z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.), dalej jako „Konstytucja RP”, w związku z art. 4¹ ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.), dalej jako „ustawa”.

Uzasadnienie

Na sesji w dniu 19 grudnia 2024 r. Rada Gminy Krzyżanowice przyjęła uchwałę Nr IX/68/2024 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2028, dalej jako „uchwała”. Załącznik do uchwały stanowi - *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2028*.

W podstawie prawnej uchwały wskazano przepis art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym, art. 4¹ ust. 1, 2 i 2a oraz art. 18² ustawy oraz art. 10 ust. 1 i ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Wskazana uchwała została doręczona organowi nadzoru w dniu 23 grudnia 2024 r.

W toku badania legalności przedmiotowej uchwały organ nadzoru uznał, iż uchwała jest niezgodna z prawem i powinna zostać wyeliminowana z obrotu prawnego w całości z przyczyn opisanych poniżej.

Zgodnie z treścią art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy:

1. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;*
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;*
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz*

uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

4) (uchylony);

5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

7) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

2. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika.

5. Zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych.

Analiza treści art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy prowadzi do stwierdzenia, iż określając materię, jaką pozostawiono do uregulowania w drodze uchwały radzie miasta, ustawodawca wyznaczył granice tego upoważnienia określonego w art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy. O ile jednak w zakresie przedmiotowym nie tworzy on zamkniętego katalogu elementów kształtujących treść Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które winny być w programie ujęte, o tyle użyte w nim wyrażenie "w szczególności" wskazuje na to, iż uchwalany program musi obejmować kwestie określone w art. 4¹ ust. 1, ust. 2 ustawy, w tym prawidłowe określenie zasad wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Natomiast z przepisu art. 2 Konstytucji RP wynika, że: *Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.* Wśród szczegółowych reguł wyprowadzonych z art. 2 Konstytucji RP wymienia się m.in. podział władz, niezawisłość sądów i prawo każdego do sądu, do uczciwego oraz bezstronnego wymiaru sprawiedliwości, przestrzeganie zasad poprawnego prawotwórstwa, jawność i jasność prawa, niedziałanie prawa wstecz (P. Winczorek „Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., wyd. Liber, Warszawa 2000, s. 15). Dodatkowo należy wskazać, iż Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 maja 2002 r. (sygn. akt K 6/02, publ. Dz. U. z 2002 r., nr 78, poz. 715) podniósł, iż *przepisy prawne muszą być formułowane w sposób poprawny, precyzyjny i jasny. (...) Wymóg jasności oznacza nakaz tworzenia przepisów klarownych i zrozumiałych dla ich adresatów, którzy od racjonalnego ustawodawcy oczekiwać mogą stanowienia norm prawnych niebudzących wątpliwości co do treści nakładanych obowiązków i przyznawanych praw. Z tak ujętej zasady określoności wynika, że każdy przepis prawny winien być skonstruowany poprawnie z punktu widzenia językowego i logicznego - dopiero spełnienie tego warunku podstawowego pozwala na jego ocenę w aspekcie pozostałych kryteriów. Naruszeniem Konstytucji jest stanowienie przepisów niejasnych, wieloznacznych, które nie pozwalają obywatelowi na przewidzenie konsekwencji prawnych jego zachowań.*

W ocenie organu nadzoru, treść § 8 ust. 1 i 2 (zawarty w Rozdziale 4) załącznika do uchwały jest niejasna i nieprecyzyjna, co stanowi istotne naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego, wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP w związku z art. 4¹ ust. 5 ustawy. Rada Gminy w ww. regulacjach Programu wskazała, co następuje:

§ 8. Finansowanie realizacji niniejszego Programu dokonywane będzie w ramach środków własnych Gminy Krzyżanowice z rocznych opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez prowadzące tę sprzedaż podmioty gospodarcze.

1. Ustala się wynagrodzenie

- dla Przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 12% minimalnego wynagrodzenia za udział w jednym posiedzeniu
- dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za udział w jednym posiedzeniu.

2. Ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za pełnienie dyżurów w Punktach Konsultacyjnych dla Osób z Problemem Alkoholowym w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia za jednorazowy udział.

Z treści omawianych regulacji załącznika do uchwały wynika, że wysokość wynagrodzenia członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uzależniona jest od wysokości minimalnego wynagrodzenia.

Posłużenie się przez Radę sformułowaniem „minimalnego wynagrodzenia” skutkuje niemożliwością ustalenia, jakie minimalne wynagrodzenie będzie podstawą do wyliczenia wynagrodzenia członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z przedmiotowego Programu nie można wywieść, co należy rozumieć przez „minimalne wynagrodzenie” – czy jest to np. minimalne wynagrodzenie za pracę określone na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773), czy może inne minimalne wynagrodzenie, które nie zostało doprecyzowane w Programie, który uchwalony został na cztery lata.

Reasumując, w ocenie organu nadzoru, Rada Gminy Krzyżanowice przedmiotową uchwałą istotnie naruszyła art. 2 Konstytucji RP w związku z art. 4¹ ust. 5 ustawy. Powyżej wskazane istotne naruszenie prawa stanowi podstawę do wyeliminowania z obrotu prawnego całej uchwały, gdyż Program nie zawiera prawidłowo określonego elementu obligatoryjnego - zasad wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

W ocenie organu nadzoru, przedmiotowa uchwała zawiera również inne nieprawidłowości.

Regulacja § 11 Programu (zawarta w Rozdziale 4) stanowiąca, że *Wójt Gminy raz w roku składa sprawozdanie Radzie Gminy z realizacji postanowień ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii w sposób ustalony przez Radę* – została podjęta z przekroczeniem delegacji ustawowej. W ocenie organu nadzoru, organ stanowiący gminy nie jest upoważniony do nałożenia na Wójta Gminy ww. obowiązku sprawozdawczego. Na marginesie należy jedynie zaznaczyć, że ustawodawca już w art. 4¹ ust. 2b i 2c ustawy nałożył na Wójta Gminy obowiązki sprawozdawcze związane z realizacją przedmiotowego Programu, tj. *Wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport oraz Wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Centrum informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, i przesyła ją do Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja*. Zatem, omawiana regulacja Programu została podjęta z istotnym naruszeniem prawa i powinna zostać wyeliminowana z obrotu prawnego.

Istotne naruszenie prawa w uchwale to takie naruszenie, które powoduje, że akt pozostaje w wyraźnej sprzeczności z określonym przepisem prawnym, sprzeczność ta jest oczywista i bezpośrednia, i wynika wprost z porównania treści przepisu z ocenianą regulacją. Chodzi tu o wady kwalifikowane, z powodu których cały akt lub jego część nie powinien wejść w ogóle do obrotu prawnego. W takiej sytuacji konieczne jest stwierdzenie nieważności aktu, czyli jego wyeliminowanie z obrotu prawnego z mocą *ex tunc*, co powoduje, że dany akt, czy jego część nie wywołuje skutków prawnych od samego początku (zob. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia: 15 czerwca 2021 r., sygn. akt III OSK 3457/21, 29 września 2021 r. sygn. akt I OSK 4382/18, 13 stycznia 2022 r., sygn. akt III OSK 542/21, 23 lutego 2022 r., sygn. akt III OSK 2954/21, publ. Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych).

Przepis art. 91 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, iż uchwała lub zarządzenie organu gminy sprzeczne z prawem są nieważne. O nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia, w trybie określonym w art. 90.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należy, iż uchwała Nr IX/68/2024 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2028, została podjęta z istotnym naruszeniem obowiązującego prawa, co czyni stwierdzenie jej nieważności w całości uzasadnionym i koniecznym.

Pouczenie:

Stwierdzenie nieważności uchwały, zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Na niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego, w terminie 30 dni licząc od dnia doręczenia rozstrzygnięcia.

Z upoważnienia Wojewody Śląskiego

Iwona Andruszkiewicz

Wydział Nadzoru Prawnego - Zastępca Dyrektora
Wydziału Nadzoru Prawnego